

Nederlands - vmbo : vakspecifieke informatie centraal examen 2019

Deze informatie maakt deel uit van de Septembermededeling van het College voor Toetsen en Examens (zie Examenblad.nl).

Veranderingen t.o.v. 2018 zijn geel gemarkeerd.

Veranderingen t.o.v. de Septembermededeling zijn blauw gemarkeerd.

alle leerwegen: BB, KB en GL/TL

examenstof:	zie syllabus 2019
syllabus voor 2019 gewijzigd ten opzichte van 2018?	nee
bijzonderheden:	<p><i>Spellingregels</i> Voor het beoordelen van de spelling geldt de officiële spelling van 2005. Naar aanleiding van vragen bij de Examenlijn: Foutief gebruik van hoofdletters wordt beoordeeld bij het onderdeel spelling.</p> <p><i>Beoordeling schrijfpdracht</i></p> <p>a. Conventies Het gebeurt wel eens dat kandidaten in de uitwerking van de schrijfpdracht een verkeerde tekstsoort hanteren, zoals een opdracht voor een artikel in de vorm van een zakelijke brief uitwerken. Het CV gaf onvoldoende richtlijnen om dit bij de beoordeling van de conventies te beoordelen en hiervoor punten af te trekken. Het correctievoorschrift van de centrale examens Nederlands KB en GL/TL is hiervoor aangepast door toevoeging van de volgende passage: "Als de kandidaat gebruikmaakt van conventies die niet bij de tekstsoort passen 1 scorepunt aftrekken"</p> <p>b. Referentieniveaus Bij de beoordeling van de schrijfpdracht wordt u geacht alle formulerings-, spellings- en interpunctiefouten in de beoordeling mee te nemen, ongeacht onder welk referentieniveau ze vallen.</p> <p><i>Definities van de begrippen citeren, zin en zinsgedeelte.</i> In de tekstbegripvragen van de examens Nederlands vmbo komen de begrippen "citeren", "zin" en "zinsgedeelte" voor die soms aanleiding geven tot verschillende interpretaties, zowel bij de kandidaten als bij de correctoren. Ter voorkoming van misverstanden heeft het CvTE definities voor deze begrippen vastgesteld. Deze definities vindt u in bijlage 1 aan het eind van dit document. Het CvTE adviseert de docenten Nederlands deze definities met de eindexamenkandidaten door te nemen.</p> <p><i>Status van het correctievoorschrift: regelgeving</i> Het CvTE heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift. Als de corrector van mening is dat het correctievoorschrift een onvolkomenheid bevat, neemt hij contact op met het Examenloket via het contactformulier op www.examenloket.nl.</p>
Ontvangen van vakspecifieke mailings	Voor uw taak als examinator (corrector) van de centrale examens is het belangrijk dat u goed geïnformeerd bent. Dat kan via een persoonlijke pagina op Examenblad. Via deze pagina ontvangt u inhoudelijke en formele informatie over de centrale examens van uw vak op maat, zoals bijvoorbeeld een test met het correctievoorschrift of een enquête over een conceptsyllabus. Hebt u als docent nog geen persoonlijke pagina op Examenblad.nl waardoor u de mailings niet rechtstreeks ontvangt, laat u zich hiervoor dan registreren door uw examensecretaris.

BB*digitaal ce. BB*

examenvorm:	digitaal c.e. in Facet
afnametijdstip:	door de examensecretaris van de deelnemende scholen zelf in te plannen
Examenduur:	90 minuten
nadere informatie:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Keuze voor digitaal</i> Uw school kiest zelf of de centrale examens BB digitaal in Facet worden afgenomen of op papier. De keuze voor digitaal geldt voor alle algemene vakken BB. Uw school kan dus niet bij het ene vak kiezen voor digitaal en bij het andere vak voor papier. Gedurende het schooljaar heeft uw school de mogelijkheid om terug te vallen naar de papieren cse's. Dit gaat altijd via de examensecretaris. • <i>Brochure met kaders</i> Gedetailleerde informatie over de digitale centrale examens staat in de brochure 'Kaders flexibele en digitale centrale examens BB en KB 2019'. • <i>Richtlijnen geheimhouding</i> Op onderdelen heeft de brochure de status van regelgeving. In het bijzonder geldt dat docenten kennis moeten hebben van de richtlijnen met betrekking tot geheimhouding, die beschreven zijn in paragraaf 8.5 van de brochure 'Kaders flexibele en digitale centrale examens BB en KB 2019'. • <i>Toegestane hulpmiddelen</i> Bij de digitale centrale examens zijn dezelfde hulpmiddelen toegestaan als bij de papieren cse's. Dat betekent dat kandidaten bijvoorbeeld een woordenboek en kladpapier mogen gebruiken. In verband met de geheimhouding moet de school erop toezien dat de kandidaten het kladpapier achterlaten in de examenruimte. Voor een overzicht van de toegestane hulpmiddelen, zie bijlage 1A van de Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens VO 2019. • <i>Spellingcontrole voor dyslectische kandidaten</i> De directeur mag kandidaten met een dyslexieverklaring toestaan om de spellingcontrole te gebruiken bij de schrijfofdracht in de digitale CE's Nederlands. Voor kandidaten die gebruik willen maken van de spellingcontrole en daar recht op hebben, komt er een aparte package met de varianten van het digitale CE Nederlands BB. Idem Nederlands KB. De naam van deze aparte packages is te herkennen aan de toevoeging 'MET spellingcontrole'. In deze aparte packages staat de spellingcontrole alleen bij de schrijfofdracht aan.
Discussie-bbf voor Nederlands BB en KB	<p>De examenperiode voor de digitale en flexibele examens BB en KB duurt van begin april tot eind juni. In die periode moeten de opgaven en antwoorden geheim blijven. Dat maakt intercollegiaal overleg tussen examinatoren erg lastig, zeker als examinatoren geen directe collega's hebben om mee te overleggen. Daarom is het CvTE in 2018 gestart met een pilot voor een discussie-bbf (besloten beveiligd forum) voor wiskunde KB en aardrijkskunde KB. Op dit forum kunnen examinatoren met elkaar van gedachten wisselen over de opgaven, correctievoorschriften en leerlingantwoorden van hun vak en niveau. Zodra een examiner een vraag of opmerking op het forum plaatst, voorziet de moderator de discussie van de betreffende opgave en het correctievoorschrift. Door de positieve ervaringen in 2018 zullen dit jaar ook Nederlands BB en KB bij de pilot betrokken worden.</p> <p>Hoe krijgt u toegang tot het discussie-bbf? Alle examinatoren met een examenklas Nederlands BB en/of KB kunnen toegang krijgen tot het forum. Hiervoor moet de examensecretaris u als examiner registreren bij Examenblad.nl én de afnamedatum(s) van de afnamegroep toevoegen. Een dag na de eerste afname ontvangt u dan een uitnodigingsmail voor het discussie-bbf.</p>

	<p>Tip: Als u bij Examenblad geregistreerd staat als examinator Nederlands BB en/of KB, wordt u automatisch op de hoogte gehouden via de mailings van Examenblad.nl. Voor meer informatie kunt u terecht bij uw examensecretaris. Deze wordt per half maart over het discussie-bbf geïnformeerd.</p>
--	--

papieren cse BB

examenvorm:	papieren cse
afnametijdstip:	volgens het rooster voor de centrale examens www.examenblad.nl → jaarring 2019 → vmbo BB → onderwerpen → rooster en andere belangrijke data (algemeen)
bijzonderheden:	<p><i>Toegestane hulpmiddelen: computer als schrijfgerei</i></p> <p>Het doorvoeren van de beoordeling van spelling bij de centrale examens Nederlands havo/vwo leidde voor het CvTE tot een heroverweging van het gebruik van de computer als schrijfgerei bij onder meer de papieren centrale examens Nederlands vmbo.</p> <p>Het gebruik van de computer als schrijfgerei blijft toegestaan. De spellingcontrole dient echter te zijn uitgeschakeld. Voor kandidaten met een geldige dyslexieverklaring hoeft de spellingcontrole niet te worden uitgeschakeld. De spelling wordt voor deze kandidaten overigens verder wel op dezelfde wijze beoordeeld als voor andere examenkandidaten.</p> <p><i>Het voorbeeld briefsjabloon dat genoemd wordt in de regeling Hulpmiddelen heeft voor de kandidaten geen meerwaarde meer.</i></p>

KB

digitaal c.e. KB

examenvorm:	digitaal c.e. in Facet
afnametijdstip:	door de examensecretaris van de deelnemende scholen zelf in te plannen
Examenduur:	120 minuten
nadere informatie:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Keuze voor digitaal</i> Uw school kiest zelf of de centrale examens KB digitaal in Facet worden afgenomen of op papier. De keuze voor digitaal geldt voor alle algemene vakken KB. Uw school kan dus niet bij het ene vak kiezen voor digitaal en bij het andere vak voor papier. Gedurende het schooljaar heeft uw school de mogelijkheid om terug te vallen naar de papieren cse's. Dit gaat altijd via de examensecretaris. • <i>Brochure met kaders</i> Gedetailleerde informatie over de digitale centrale examens staat in de brochure 'Kaders flexibele en digitale centrale examens BB en KB 2019'. • <i>Richtlijnen geheimhouding</i> Op onderdelen heeft de brochure de status van regelgeving. In het bijzonder geldt dat docenten kennis moeten hebben van de richtlijnen met betrekking tot geheimhouding, die beschreven zijn in paragraaf 8.5 van de brochure 'Kaders flexibele en digitale centrale examens BB en KB 2019'. • <i>Toegestane hulpmiddelen</i> Bij de digitale centrale examens zijn dezelfde hulpmiddelen toegestaan als bij de papieren cse's. Dat betekent dat kandidaten bijvoorbeeld een woordenboek en kladpapier mogen gebruiken. In verband met de geheimhouding moet de school erop toezien dat de kandidaten het kladpapier achterlaten in de examenruimte. Voor een overzicht van de toegestane hulpmiddelen, zie bijlage 1A van de Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens VO 2019.

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Spellingcontrole voor dyslectische kandidaten</i> De directeur mag kandidaten met een dyslexieverklaring toestaan om de spellingcontrole te gebruiken bij de schrijfopdracht in de digitale CE's Nederlands. Voor kandidaten die gebruik willen maken van de spellingcontrole en daar recht op hebben, komt er een aparte package met de varianten van het digitale CE Nederlands BB. Idem Nederlands KB. De naam van deze aparte packages is te herkennen aan de toevoeging 'MET spellingcontrole'. In deze aparte packages staat de spellingcontrole alleen bij de schrijfopdracht aan.
Bijzonderheden:	Het digitaal centrale examen KB Nederlands bevat geen samenvattingsopdracht Het flexibele en digitale examen Nederlands KB bevat een opdracht zoekend lezen. In de dyslexievarianten wordt deze opgave NIET verklankt.
Discussie-bbf voor Nederlands BB en KB	<p>De examenperiode voor de digitale en flexibele examens BB en KB duurt van begin april tot eind juni. In die periode moeten de opgaven en antwoorden geheim blijven. Dat maakt intercollegiaal overleg tussen examinatoren erg lastig, zeker als examinatoren geen directe collega's hebben om mee te overleggen. Daarom is het CvTE in 2018 gestart met een pilot voor een discussie-bbf (besloten beveiligd forum) voor wiskunde KB en aardrijkskunde KB. Op dit forum kunnen examinatoren met elkaar van gedachten wisselen over de opgaven, correctievoorschriften en leerlingantwoorden van hun vak en niveau. Zodra een examinator een vraag of opmerking op het forum plaatst, voorziet de moderator de discussie van de betreffende opgave en het correctievoorschrift. Door de positieve ervaringen in 2018 zullen dit jaar ook Nederlands BB en KB bij de pilot betrokken worden.</p> <p>Hoe krijgt u toegang tot het discussie-bbf? Alle examinatoren met een examenklas Nederlands BB en/of KB kunnen toegang krijgen tot het forum. Hiervoor moet de examensecretaris u als examinator registreren bij Examenblad.nl én de afnamedatum(s) van de afnamegroep toevoegen. Een dag na de eerste afname ontvangt u dan een uitnodigingsmail voor het discussie-bbf. Tip: Als u bij Examenblad geregistreerd staat als examinator Nederlands BB en/of KB, wordt u automatisch op de hoogte gehouden via de mailings van Examenblad.nl. Voor meer informatie kunt u terecht bij uw examensecretaris. Deze wordt per half maart over het discussie-bbf geïnformeerd.</p>

papieren cse KB

examenvorm:	papieren cse
afnametijdstip:	volgens het rooster voor de centrale examens www.examenblad.nl → jaarring 2019 → vmbo KB → onderwerpen → rooster en andere belangrijke data (algemeen)
bijzonderheden:	<p><i>Toegestane hulpmiddelen: computer als schrijfgerei</i> Het doorvoeren van de beoordeling van spelling bij de centrale examens Nederlands havo/vwo leidde voor het CvTE tot een heroverweging van het gebruik van de computer als schrijfgerei bij onder meer de papieren centrale examens Nederlands vmbo. Het gebruik van de computer als schrijfgerei blijft toegestaan. De spellingcontrole dient echter te zijn uitgeschakeld. Voor kandidaten met een geldige dyslexieverklaring hoeft de spellingcontrole niet te worden uitgeschakeld. De spelling wordt voor deze kandidaten overigens verder wel op dezelfde wijze beoordeeld als voor andere examenkandidaten.</p> <p><i>Het voorbeeld briefsjabloon dat genoemd wordt in de regeling Hulpmiddelen heeft voor de kandidaten geen meerwaarde meer.</i></p>

GL/TL

examenvorm:	cse
afnametijdstip:	volgens het rooster voor de centrale examens www.examenblad.nl → jaarring 2019 → vmbo TL → onderwerpen → rooster en andere belangrijke data (algemeen)
bijzonderheden	<p><i>Toegestane hulpmiddelen: computer als schrijfgerei</i></p> <p>Het doorvoeren van de beoordeling van spelling bij de centrale examens Nederlands havo/vwo leidde voor het CvTE tot een heroverweging van het gebruik van de computer als schrijfgerei bij onder meer de papieren centrale examens Nederlands vmbo.</p> <p>Het gebruik van de computer als schrijfgerei blijft toegestaan. De spellingcontrole dient echter te zijn uitgeschakeld. Voor kandidaten met een geldige dyslexieverklaring hoeft de spellingcontrole niet te worden uitgeschakeld. De spelling wordt voor deze kandidaten overigens verder wel op dezelfde wijze beoordeeld als voor andere examenkandidaten.</p> <p><i>Het voorbeeld briefsjabloon dat genoemd wordt in de regeling Hulpmiddelen heeft voor de kandidaten geen meerwaarde meer.</i></p>

Bijlage 1

Toelichting bij definities van de begrippen citeren, zin en zinsgedeelte

In de tekstbegripvragen van de examens Nederlands vmbo komen de begrippen "citeren", "zin" en "zinsgedeelte" voor, die soms aanleiding geven tot verschillende interpretaties, zowel bij de kandidaten als bij de correctoren. Ter voorkoming van misverstanden stelt het CvTE de volgende definities vast. Het CvTE adviseert de docenten Nederlands deze definities met de eindexamenkandidaten door te nemen. Overigens zal in de formulering van de vragen altijd worden getracht misverstanden bij de kandidaten te voorkomen. Kandidaten hoeven uiteraard geen finesses van deze definities te kennen, zoals het verschil tussen volledige en onvolledige of elliptische zinnen.

Citeren is:

het overnemen van een tekstgedeelte (een woord, enkele woorden, een zinsgedeelte, een zin of een aantal zinnen uit een tekst) in het antwoord van de kandidaat. Het overgenomen tekstgedeelte heet: het citaat.

Het citeren mag worden uitgevoerd door het hele tekstgedeelte over te nemen in het antwoord of door minimaal het eerste en het laatste woord van het tekstgedeelte in het antwoord over te nemen, gescheiden door drie puntjes tussen haakjes. Een regelverwijzing is niet verplicht.

Een zin is :

een reeks van woorden uit een tekst die volgt op een punt (of een soortgelijk teken, zoals een vraagteken, een uitroepeteken), begint met een hoofdletter en eindigt met een punt.

Toelichting:

- Een zin kan ook uit één woord bestaan.
- Een onvolledige (of elliptische) zin, waarin bepaalde woorden zijn weggelaten die er vanuit de context bij gedacht kunnen worden, is ook een zin. Een zin bevat dus niet altijd een verbogen werkwoordsvorm .
- De eerste zin van een tekst volgt uiteraard niet op een voorafgaande punt.

Een zinsgedeelte is:

een woord dat deel uitmaakt van een zin of een reeks van woorden die deel uitmaken van een zin.

Een voorbeeld ter toelichting.

De volgende tekst bestaat uit vijf verschillende soorten zinnen.

Voorbeeldtekst

(1) De ruim duizend bibliotheken beraden zich op hun toekomst. (2) Waarom? (3) "De uitleen heeft een harde tik gekregen", zegt mevrouw Stalpers van de Vereniging van Openbare bibliotheken.(4) Een harde uitspraak.(5) Maar het is wel een uitspraak met een kern van waarheid.

NB

- In zin (3) is de woordenreeks "De uitleen heeft een harde tik gekregen" geen zin, maar een zinsgedeelte.
- De zinnen (2) en (4) zijn voorbeelden van onvolledige zinnen. Maar zij gelden hier wel als zinnen.
- De eerste zin kan op de volgende manieren geciteerd worden.
Manier 1: "De ruim duizend bibliotheken beraden zich op hun toekomst." (zin 1)
Manier 2: "De (...) toekomst." (zin 1)